

Voortgangsrapportage huisvesting vergunninghouders 2^e halfjaar 2011 provincie Utrecht

Inhoud

1. **Inleiding**
2. **Realisatie taakstelling huisvesting vergunninghouders in 2^e halfjaar 2011**
3. **Pilot “Sneller Thuisgeven”**
4. **Uitvoering toezicht provincie**
5. **Toeziht Rijk**
6. **Interprovinciaal platform huisvesting vluchtelingen**
7. **Knelpunten**

Bijlage 1: Toelichting per gemeente

Bijlage 2: Plan van Aanpak indeplaatstreden

1. Inleiding

Het Rijk legt op basis van de Huisvestingswet (HVW) aan gemeenten een halfjaarlijkse kwantitatieve taakstelling op voor de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsvergunning. Het aantal te huisvesten personen is daarbij gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. De provincies en de WGR+-gebieden hebben op basis van de HVW een faciliterende, toezichhoudende en sanctionerende rol bij de realisatie van de gemeentelijke taakstellingen. Deze rapportage is een uitwerking van een van de taken van de toezichthouder: het halfjaarlijks rapporteren aan de Minister van BZK over de voortgang in de realisatie van de taakstelling. In deze rapportage wordt de ontwikkeling in de huisvesting van vergunninghouders in gemeenten in de provincie Utrecht die onder provinciaal toezicht staan beschreven alsook de wijze waarop de provincie het toezicht op de realisatie van de taakstelling heeft ingevuld. Het BRU rapporteert rechtstreeks aan de Minister van BZK. Wel is met het BRU ambtelijk overleg gevoerd om het toezichhoudende beleid op elkaar af te stemmen.

Deze rapportage gaat in op de ontwikkelingen in het 2^e halfjaar van 2011. De rapportage is enerzijds gestoeld op de maandelijkse realisatiecijfers zoals die door het COA worden geregistreerd en anderzijds op de informatie uit de door de gemeenten aan ons uitgebrachte rapportages. Gemeenten moeten volgens de Huisvestingswet aan ons als 1^e lijnstoezichthouder verantwoording afleggen over de ontwikkelingen in het afgelopen halfjaar. De realisatiecijfers per gemeente, zoals die in de gemeentelijke rapportages tot uitdrukking komen, zijn actueler (en vaak positiever) dan de COA-statistieken. De reden voor het verschil is dat vergunninghouders vaak al in een gemeente daadwerkelijk gehuisvest zijn, maar nog niet door het asielzoekerscentrum (AZC) zijn uitgeschreven. In andere gevallen hebben de vergunninghouders al een huurcontract getekend, maar verblijven ze nog in het AZC. In beide gevallen zijn deze personen door de gemeente meegerekend. Wij vinden dit een reëel uitgangspunt. De gegevens zijn overigens door ons steekproefsgewijs gecheckt bij corporaties en Vluchtelingenwerk. In ons verslag baseren wij ons op de gemeentelijke informatie. Paragraaf 2 biedt een overzicht van de realisatie van de huisvesting van vergunninghouders in alle gemeenten gerelateerd aan de taakstelling per gemeente. In paragraaf 3 wordt ingezoomd op de pilot “Sneller Thuisgeven” en in paragraaf 4 wordt uiteengezet op welke wijze wij ons toezicht op de gemeenten hebben uitgevoerd. De paragrafen 5 t/m 7 beschrijven het toezicht door het Rijk, interprovinciale activiteiten en enkele knelpunten.

In bijlage 1 is een beschrijving van de situatie per gemeente opgenomen. Bijlage 2 bevat het door het college van GS in januari 2012 vastgestelde Plan van Aanpak indeplaatstreden.

2. Realisatie taakstelling huisvesting vergunninghouders in 2^e halfjaar 2011

In de verslagperiode bedroeg de taakstelling voor de gezamenlijke gemeenten 181 personen (zie tabel 1). Ook moesten de meeste gemeenten nog een achterstand die in voorgaande taakstellingsperiode(n) was opgebouwd, wegwerken. Deze bedroeg voor de gezamenlijke gemeenten 132 personen. De totale opgave voor de gemeenten bedroeg daardoor voor het 2^e halfjaar 2011 313 personen. Uit de COA-cijfers blijkt dat gemeenten gezamenlijk 209 personen hebben gehuisvest. De gemeentelijke gegevens geven een gunstiger beeld t.w. 245 . Geconstateerd kan worden dat de achterstand die de gezamenlijke gemeenten aan het begin van de taakstellingsperiode hadden volgens beide berekeningsmethodieken is teruggelopen. Voor het eerst sinds jaren is de achterstand niet zo laag geweest (68). Het herstel dat in de twee vorige verslagperiode was ingezet, is in het 2^e halfjaar van 2011 voortgezet.

De gemeente Amersfoort heeft met de huisvesting van bijna 90 personen een groot aandeel in dit resultaat gehad. Voor de gemeenten die een achterstand hadden, hebben 11 gemeenten hun achterstand (ruim) verkleind, ingelopen of zelfs omgezet in een voorsprong. In twee gemeenten (Leusden en Woerden) is de achterstand gelijk gebleven. Twee gemeenten (Eemnes en Rhenen) zagen hun achterstand beperkt oplopen. Veenendaal werd voor het eerst geconfronteerd met een achterstand. Dit geldt ook voor Soest maar hier is de achterstand zeer beperkt. In bijlage 1 wordt de situatie per gemeente nader uiteengezet.

Tabel 1 Uitvoering taakstelling reguliere vergunninghouders 2^e halfjaar 2011.

Gemeente	Achterstand Voorsprong per 1 juli 2011	Taakstelling 2e hlfjr 2011	Tot. te realis. 2 ^e hlfjr 2011	Gegevens COA per 1 januari 2012		Gegevens gemeenten	
				Gerealiseerd 2 ^e hlfjr 2011	Achterstand voorsprong per 1 jan 2012	Gerealiseerd 2 ^e hlfjr 2011	Achterstand Voorsprong Per 1 jan 2012
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Amersfoort	44	45	89	81	8	89	0
Baarn	3	8	11	11	0	11	0
Bunschoten	10	7	17	6	11	8	9
De Ronde V.	3	14	17	17	0	17	0
Eemnes	4	3	7	1	6	1	6
Leusden	3	9	12	6	6	9	3
Lopik	3	5	8	9	-1	9	-1
Montfoort	8	5	13	11	2	15	-2
Oudewater	6	3	9	5	4	5	4
Renswoude	5	2	7	0	7	3	4
Rhenen	4	6	10	4	6	4	6
Soest	-2	14	12	10	2	11	1
Utrechtse H.	25	15	40	18	22	23	17
Veenendaal	-1	19	18	6	12	6	12
Wijk bij D.	2	7	9	4	5	9	0
Woerden	11	15	26	10	16	15	11
Woudenberg	4	4	8	10	-2	10	-2
Totaal	132	181	313	209	104	245	68

- = voorsprong

3. Pilot “Sneller Thuisgeven”

De pilot is ingesteld om versneld de achterstand in de huisvesting van vergunninghouders, die was ontstaan na de uitvoering van de regeling Generaal Pardon in te lopen. Centraal in de pilot staat een nieuwe uitplaatsingsmethodiek die er toe moet leiden dat vergunninghouders na de ontvangst van hun verblijfsvergunning binnen 3 maanden uit het asielzoekerscentrum (AZC) naar gemeenten uitgeplaatst worden. De methodiek komt er op neer dat de regievoerder van de pilot een op de gemeente afgestemd aanbod aan te huisvesten vergunninghouders doet en de gemeente/corporatie binnen drie maanden een woning koppelt aan de betreffende vergunninghouders. De hoogte van het aanbod hangt af van de achterstand die de gemeente heeft en de hoogte van de vigerende taakstelling. De filosofie achter deze benadering is dat als gemeenten de samenstelling van deze groep personen kennen het voor hen makkelijker is een geschikte woning voor deze mensen te vinden. Daarnaast worden de vergunninghouders regionaal uitgeplaatst. Dit wil zeggen dat de Utrechtse gemeenten uitsluitend vergunninghouders uit de AZC's Leersum en uit Amersfoort toegewezen krijgen. Op deze manier wordt rekening gehouden met de sociale binding die vergunninghouders met de regio hebben opgebouwd.

In de oude situatie boden gemeenten woningen aan op de site van het COA waar vervolgens het COA vergunninghouders met de aangeboden woningen koppelde.

De pilot wordt uitgevoerd in drie toezichtsgebieden: Friesland, Drenthe en Utrecht. In de eerste twee gebieden is er sprake van een ruime woningmarkt. In Utrecht geldt juist een overspannen woningmarkt. De pilot in ons toezichtsgebied is per 26 mei 2011 gestart en alle gemeenten doen mee. Wij hebben sterk de deelname van gemeenten in ons toezichtsgebied aan de pilot bepleit, gezien de moeite die veel gemeenten hebben om de taakstelling te realiseren. Iedere mogelijkheid om het uitplaatsingsproces van de vergunninghouders uit de AZC's naar de gemeenten te versnellen moet worden benut. Een nevendoeel is uiteraard om hiermee een bijdrage te leveren aan het inlopen van de eventuele achterstanden die gemeenten hebben opgelopen.

Volgens de oorspronkelijke planning zou de pilot op 1 januari 2012 worden afgesloten. Om gemeenten en het Rijk nog langer de gelegenheid te geven ervaringen op te doen met de nieuwe methodiek is de pilot voor de betrokken toezichtsgebieden verlengd tot 1 april 2012. Er is een tussentijdse evaluatie opgesteld en momenteel vindt de eindevaluatie plaats.

Wij hebben frequent overleg met de regievoerder en de coördinator van de pilot en hebben om de zes weken regionaal overleg met alle gemeenten en andere actoren in het veld.

De eerste ervaringen van de gemeenten in ons toezichtsgebied met de pilot waren niet onverdeeld gunstig. Gemeenten klaagden dat de door de regievoerder aangeboden vergunninghouders uitsluitend alleenstaanden zijn en dat hun voornamelijk uit eengezinswoningen bestaande woningvoorraad daar niet geschikt voor is. Gemeenten konden volgens de “oude” methodiek nog gebruik maken van gezinnen die op basis van het aanbod aan woningen op de COA-site zelfstandig bij gemeenten aanklopten voor een woning. Nu dit aanbod van woningen tijdens de looptijd van de pilot niet meer voor de vergunninghouders op de COA-site beschikbaar is, melden deze gezinnen zich dus niet meer. Als tegenargument gebruikt de regievoerder dat de samenstelling van het aanbod vergunninghouders in de beide Utrechtse AZC's niet afwijkt van het landelijk beeld. Bij de toewijzing van gezinnen aan gemeenten kijkt de regievoerder vooral naar de hoeveelheid alleenstaanden die gemeenten in de verslagperiode hebben gehuisvest. Ook de achterstand en de hoogte van de taakstelling spelen bij de toewijzing van gezinnen een rol.

Gemeenten ervaren de korte lijnen die zij hebben met de regievoerder als positief. Er is een grote transparantie in de wijze waarop de kandidaten worden aangeleverd. Eventuele problemen die tijdens het gehele uitplaatsingsproces zich voordoen worden sneller opgelost. Een blijvend probleem vormt de termijn van drie maanden waarbinnen een vergunninghouder naar een gemeente moet worden uitgeplaatst. Een regeldag waarbij alle betrokken instanties en personen aanwezig moeten zijn (corporatie, St. Vluchtelingenwerk, vergunninghouder, gemeentelijke contactpersonen), is vaak moeilijk op korte termijn te regelen. Regelmatig komt de betreffende vergunninghouder niet opdagen of meldt op het laatste moment dat hij/zij in een andere gemeente een woning heeft betrokken. De

pilot heeft ook als gunstig neveneffect dat gemeenten binnen het toezichtsgebied elkaar minder kunnen beconcurreren. Gemeenten hebben van de regievoerder informatie waaraan ze kunnen zien met welke gemeenten vergunninghouders zijn gekoppeld. Als die betreffende vergunninghouder zich toch bij een andere gemeente meldt, wordt hij/zij niet door die gemeente geaccepteerd.

Gemeenten zijn er zich nu ook meer van bewust dat ze het aanbod aan woningen beter moeten afstemmen op de vraag van de alleenstaanden. Er zijn nu eenmaal heel weinig gezinnen beschikbaar. Na afloop van de pilot zal op basis van de eindevaluatie worden beslist of de methodiek van de pilot ook landelijk zal worden ingevoerd.

Uitvoering toezicht provincie

Het in de voorgaande perioden geïntensiveerde toezicht op de gemeenten is in de verslagperiode zowel ambtelijk als bestuurlijk voortgezet. Begin 2011 zijn met diverse gemeenten in het kader van de idpt-procedure afspraken gemaakt over het voor 1 juli 2011 inlopen van achterstanden. Rekening houdend met het feit dat in ons toezichtsgebied vanaf mei 2011 de pilot “Sneller Thuisgeven” loopt en in het kader daarvan gemeenten te maken kregen met een andere uitplaatsingsmethodiek is besloten de gemeenten tot uiterlijk 1 januari 2012 de gelegenheid te geven hun afspraken na te komen. Wel hebben wij in de bestuurlijke overleggen met deze gemeenten aangegeven dat we de voortgang in de realisatie van de taakstelling zeer nauwlettend zouden volgen. Het ging hierbij om de gemeenten (Amersfoort, Bunschoten, Eemnes, Lopik, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen en Utrechtse Heuvelrug). Aan de hand van de tussenstand per 1 september 2011 is geconstateerd dat deze gemeenten onvoldoende voortgang hadden geboekt bij het inlopen van hun achterstanden. Wij hebben op 20 september 2011 deze gemeenten aangeschreven en hen nogmaals gewezen op de consequenties van het niet nakomen van hun afspraken. Twee gemeenten die op basis van de stand van zaken per 1 juli 2011 voor het eerst geconfronteerd werden met een achterstand, t.w. Woerden en Baarn, hebben wij per brief van 20 september 2011 geïnformeerd dat de formele idpt-procedure was gestart en hen de opdracht gegeven voor 1 januari 2012 de achterstand weg te werken. In totaal is met 11 gemeenten bestuurlijk overleg gevoerd.

Op basis van deze ontwikkelingen hielden wij sterk rekening met de mogelijkheid dat wij daadwerkelijk na 1 januari 2012 in de plaats zouden moeten treden voor enkele gemeenten. Ter voorbereiding en uitvoering hiervan was het daarom noodzakelijk een Plan van Aanpak indeplaatstreden (PVA) op te stellen.

Gezien het feit dat het om een politiek en bestuurlijke zwaar instrument gaat, was het van belang dat het proces zeer zorgvuldig werd vastgelegd. Ook vonden wij het om dezelfde redenen noodzakelijk dat het PVA door het voltallige college zou worden ondersteund. Wij hebben het PVA in twee etappes aan het college voorgelegd en uiteindelijk is op 10 januari 2012 het definitieve PVA door het college van GS vastgesteld. In bijlage 2 treft u dit PVA aan. In het PVA is gedetailleerd de procedure volgtijdelijk vastgelegd en is de ambtelijke organisatie daarop afgestemd. In het PVA is de mogelijkheid opgenomen dat in die gevallen waar dit noodzakelijk is een extern bureau zal worden ingeschakeld die op kosten van de gemeente de uitvoering van de taakstelling op zich zal nemen. Gezien de zwaarte van het instrument is in eerste instantie er voor gekozen zo veel mogelijk samen met de gemeente en de betrokken actoren (corporaties, Vluchtelingenwerk, regievoerder pilot) de gemaakte afspraken uit te voeren. Deze zogeheten milde variant wordt toegepast zolang de hoogte van de achterstand binnen de perken blijft. Zodra duidelijk is dat de milde variant te weinig resultaten oplevert zal alsnog de zwaardere variant worden ingezet: inschakeling van een extern bureau.

Vooruitlopend hierop hebben wij op basis van de stand van zaken per 1 december 2011 opnieuw met verschillende gemeenten bestuurlijk overleg gevoerd. Vier gemeenten (Lopik, Montfoort, Amersfoort en Baarn) hadden tussentijds aan hun wettelijke verplichtingen voldaan en was bestuurlijk overleg niet nodig. Met de 7 andere gemeenten heeft wel bestuurlijk overleg plaatsgevonden. Op 8 en 20 december 2011 hebben wij hen gewezen op de consequenties van het niet per 1 januari 2012 nakomen van de gemaakte afspraken en dat in het uiterste geval dit zou kunnen leiden tot het daadwerkelijk effectueren van het instrument van indeplaatstreden. Met hen zijn, in lijn met het PVA, harde afspraken gemaakt over het inlopen van de achterstand, het realiseren van de taakstelling 2^e halfjaar 2011 en het tijdig realiseren van de taakstelling 1^e halfjaar 2012. Deze afspraken zijn schriftelijk vastgelegd. Voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug hebben wij conform de procedure van het PVA formeel het

voornemingsbesluit genomen dat we voor hen in de plaats gaan treden. Wij hebben de gemeente in het overleg op 8 december 2011 hier al op voorbereid en hebben hen op 24 januari 2012 formeel schriftelijk hiervan in kennis gesteld. Besloten is tot het toepassen van de milde idpt-variant wat inhoudt dat de provincie samen met de gemeente gaat zorgen voor het binnen de termijn van 2 maanden (voor 1 maart 2012) wegwerken van de achterstand. Mocht de gemeente hier niet in slagen dan zal formeel het besluit tot indeplaatstreden worden genomen waartegen de gemeente bezwaar kan maken dan wel bij de rechter een voorlopige voorziening kan vragen. Mocht de rechter de gemeente in het gelijk stellen dan zullen wij de idpt-procedure stopzetten. Inmiddels is duidelijk geworden dat de gemeente UH de achterstand waarvoor de idpt-procedure was ingesteld heeft weggevoerd. De gemeente heeft dit per brief van 24 februari jl. aangegeven. De COA-cijfers per 1 maart jl. bevestigen deze mededeling. De procedure zal om die reden kunnen worden afgesloten.

Gezien het resultaat van de inspanningen van de gemeenten Amersfoort, Lopik en Montfoort is per 1 januari 2012 besloten de ingezette idpt-procedure in te trekken. De gemeenten zijn hier schriftelijk over geïnformeerd.

Naast deze inspanningen ten aanzien van de idpt-procedure is het “normale” toezicht uiteraard voortgezet. Dit houdt in dat wij een proactieve houding ten toon spreiden waarbij de nadruk wordt gelegd op de voorkant van het proces: initiëren, motiveren en faciliteren. Daar waar nodig wordt de lokale woningmarktsituatie in beeld gebracht (actueel aanbod, urgente vraag en mutaties). Ook worden ambtelijk vele gesprekken gevoerd zowel met individuele als met gezamenlijke gemeenten, met het COA, met corporaties en met medewerkers van St. Vluchtelingenwerk. Voor deze extra acties is tijdelijk formatieruimte vrijgemaakt. Ook is in voorkomende gevallen de hulp ingeroepen van het provinciale Aanjaagteam woningbouw. De voortgang in de huisvesting van vergunninghouders wordt door ons in alle gemeenten voortdurend gemonitord. Ons intensieve toezichtbeleid zal het komende halfjaar dus worden gecontinueerd. Het intensieve toezicht werpt vruchten af.

5. Rijk

Er is met het Rijk i.c. de VROM-inspectie regelmatig contact geweest over de voortgang in de huisvesting van vergunninghouders in de gemeenten die onder toezicht van de provincie staan. Als uitvloeisel van de op 27 mei 2010 gemaakte afspraken tussen toenmalig gedeputeerde W.M. de Jong en de inspecteur H. de Vries rapporteert de provincie Utrecht vanaf 1 juli 2010 maandelijks over de voortgang in de huisvesting van vergunninghouders aan de inspecteur VROM.

De VROM-inspectie heeft in oktober 2011 schriftelijk gereageerd op het door de provincie Utrecht uitgebrachte verslag over het 1^e halfjaar 2011. De strekking van de reactie was in lijn met de eerder door hen uiteengezette visie over het provinciale toezicht. VROM handhaaft daarin het in 2010 ingezette verscherpt toezicht. Men is daarnaast van mening dat de provincie bij een aantal gemeenten te ruimhartig de wettelijke termijnen heeft toegepast en dat het toezichtbeleid te weinig transparant was. In een gesprek op 17 oktober 2011 is van beide kanten het standpunt toegelicht. Naar aanleiding van dit overleg is door ons een Plan van Aanpak indeplaatstreden opgesteld waarin het hele proces duidelijk is beschreven. Hiervoor is het door de provincie Zuid-Holland opgestelde PVA als leidraad gebruikt.

6. Interprovinciaal platform huisvesting vluchtelingen

De provincie Utrecht is voorzitter van het (ambtelijk) interprovinciaal platform voor huisvesting van vergunninghouders. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van alle provincies (incl. IPO-secretariaat), WGR+-gebieden, COA, VROM-Inspectie en het Ministerie van BZK. Sinds kort maken ook de VNG, de landelijke Task Force en St. Vluchtelingenwerk Nederland hier deel van uit. Het platform is bedoeld om het beleid op dit terrein op elkaar af te stemmen en om alle informatie en ontwikkelingen op dit terrein te stroomlijnen. Dit is o.a. gebeurd bij de aanpak ten aanzien van de idpt-procedure alsook bij de revitalisering van het interbestuurlijke toezicht. Het platform geeft ook adviezen aan het bestuurlijk IPO. Het afgelopen halfjaar is dit platform 5 maal bijeen geweest.

7. Knelpunten

Een aantal in de voortgangsrapportage over het 1^e halfjaar 2011 genoemde knelpunten gelden nog steeds. Een belangrijk knelpunt is de algehele situatie op de woningmarkt die veel gemeenten in de provincie Utrecht parten speelt. Enerzijds is de druk op de woningmarkt in

ons toezichtsgebied erg hoog en anderzijds zit de woningmarkt behoorlijk op slot. Veel woningbouwprojecten stagneren en nieuwe projecten komen beperkt van de grond. Als gevolg daarvan stagneert de doorstroming en komen er weinig sociale huurwoningen beschikbaar voor deze doelgroep. Ook de door Europese Commissie ingevoerde maatregel dat huishoudens met een inkomen > € 33.000,- niet meer in aanmerking komen voor een sociale huurwoning levert op termijn problemen op. Huurders met een inkomen tussen € 33.000,- en € 45.000,- blijven in hun huurwoning zitten, omdat ze niet in staat zijn om een vrije sectorhuurwoning te betalen en ook niet in aanmerking komen voor een hypotheek om een huis te kopen. Deze grote groep huishoudens maken dus geen woning vrij voor nieuwe mensen die wel aan de € 33.000,- grens voldoen. Ook op deze manier stopt de doorstroming.

- Verschillende gemeenten geven ook aan dat men druk bezig is met herstructureringsprojecten, wat vaak gepaard gaat met het slopen van woningen. De mensen die deze woningen moesten verlaten (stadsvernieuwingsurgenten), krijgen dan voorrang bij de toewijzing van de opgeleverde nieuwbouwwoningen.
- Er bestaat een concurrentieslag tussen urgente woningzoekenden en de doelgroep vergunninghouders. Veel gemeentebestuurders deinzen er voor terug om iedere beschikbare komende woning uitsluitend voor vergunninghouders te bestemmen.
- Een structureel probleem blijft de onevenwichtigheid tussen vraag en aanbod van woningen. De groep reguliere vergunninghouders bestaat voor het overgrote deel uit alleenstaanden. Dit geeft steeds meer problemen bij de huisvesting van alleenstaanden, aangezien vrijwel uitsluitend eengezinswoningen beschikbaar worden gesteld. In bestuurlijk overleg wijzen wij gemeenten op dat vooral in dit kader onorthodoxe maatregelen noodzakelijk zijn. Op basis van door gemeenten uitgevoerde inventarisaties naar benutting van onder meer leegstaande kantoorpanden geven gemeenten aan dat hiervoor nauwelijks mogelijkheden zijn. Wij blijven dit wel stimuleren ook al om de reguliere alleenstaande woningzoekenden een huisvestingsmogelijkheid te bieden.
- Een knelpunt is het maatschappelijk draagvlak dat in sommige buurten sterk onder druk staat. In deze buurten zijn veel mensen uit deze doelgroep woonachtig.